

ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๑๐๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง การออกเลขที่บ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกในเขตที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย

เรียน รอง - นรม., กระทรวง ทบวง กรม ,หน่วยงานของรัฐ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๗๔๕
ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๕
๒. สำเนาหนังสือคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
ที่ นร ๑๔๐๘/๒๑๗๓ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๕
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๕๖๙๖
ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๕
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๕๑๗๐
ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอเรื่อง การออกเลขที่บ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกในเขตที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย มาเพื่อดำเนินการ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐได้พิจารณาเสนอความเห็น มาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ในคราวประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ได้พิจารณาแล้ว มีประเด็นอภิปรายและมติ ดังนี้

ประเด็นอภิปราย

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๕ กำหนดให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้านและมาตรา ๓๖ กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้าน นายทะเบียนจึงมีหน้าที่ต้องออกทะเบียนบ้านให้แก่บ้านทุกบ้านที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไม่ว่าเจ้าของบ้านจะมีสิทธิในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของบ้านหรือไม่ ทำให้มีการออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับบ้านที่มีการปลูกสร้างขึ้นโดยผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ แต่การออกทะเบียนบ้านก็มีใช้สาเหตุโดยตรงที่ทำให้เกิดการบุกรุกที่ดินของรัฐ การบุกรุกที่ดินเกิดจากหลายสาเหตุ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานของรัฐปล่อยปละละเลยมาเป็นเวลานาน ไม่ดำเนินการตาม

/กฎหมาย . . .

กฎหมายทำให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มมากขึ้น สมควรที่รัฐจะต้องเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหานี้
อย่างจริงจังมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

๒. ข้อสังเกตของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอมาเพื่อแก้ไขปัญหการบุกรุก
ที่ดินของรัฐ โดยให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบสาธารณูปโภคพิจารณาถือปฏิบัติต่อทะเบียนบ้านชั่วคราว
ให้แตกต่างจากทะเบียนบ้านธรรมดา ซึ่งในข้อเท็จจริงหน่วยงานของรัฐในด้านสาธารณูปโภคก็ได้ปฏิบัติ
กับผู้ได้ทะเบียนบ้านชั่วคราวแตกต่างกับผู้ได้ทะเบียนบ้านธรรมดาอยู่แล้ว หากจะดำเนินการเคร่งครัด
ถึงกับไม่ให้บริการเลยก็จะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเพราะปัจจุบันมีประชาชนและหน่วยงาน
ของรัฐบางหน่วยก็มีที่ตั้งอยู่ในที่ดินของรัฐโดยไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายเช่นเดียวกัน และ
อาจเกิดปัญหาลักลั่นกับคนต่างด้าวที่อพยพมายังได้สิทธิตามกฎหมายและความช่วยเหลือจากรัฐดีกว่า
คนไทย ประกอบกับเห็นว่าการไม่ออกเลขที่บ้านและทะเบียนบ้านชั่วคราวจะต้องแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่
เมื่อนำเสนอรัฐสภาจะมีความยุ่งยากในการอธิบายมากและเห็นว่าจะไม่ทำให้การบุกรุกที่ดินของรัฐน้อยลงได้
เพราะการไม่ได้รับความสะดวกในการรับบริการสาธารณูปโภคนั้น ผู้บุกรุกที่ดินอาจใช้วิธีอื่นเพื่อให้ได้มา
ซึ่งสาธารณูปโภคได้ อาทิเช่น ขอใช้จากบ้านข้างเคียงหรืออาจมีการบุกรุกในที่ดินอื่นที่ดีกว่าต่อไป

๓. การปฏิบัติตามแนวทางของคณะกรรมการแก้ไขปัญหการบุกรุก
ที่ดินของรัฐ (กบร.) ที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนบ้าน
โดยห้ามมิให้นายทะเบียนออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านที่ปลูกสร้างในที่ดินของรัฐทุกประเภท
โดยไม่มีหลักฐานการเป็นเจ้าของที่ดินหรือหนังสือแสดงการยอมรับจากเจ้าของที่ดินที่แท้จริงมาแสดง
นั้น ไม่อาจจะทำได้เพราะไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และอาจทำให้
เกิดผลกระทบหลายประการตามมา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการปกครองและทางด้านการเมือง นอกจากนี้
อาจทำให้เกิดปัญหามวลชน และปัญหาสิทธิมนุษยชน ฯลฯ ได้อีก แต่อย่างไรก็ดีปัจจุบันเมื่อราษฎร
ได้รับทะเบียนบ้านชั่วคราวไปแล้วมักจะมีการนำไปหรือร้องขอใช้สิทธิต่าง ๆ ของทางราชการ โดยอ้างว่า
ได้รับรองการมีสิทธิโดยหลักฐานทะเบียนราษฎรแล้ว อีกทั้งยังนำไปอ้างสิทธิอื่น ๆ อีกตามมา ดังนั้น
จึงสมควรให้กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง จะพิจารณาเพิ่มเติม
ข้อความในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านชั่วคราวให้ชัดเจนว่า เป็นการออกให้เพื่อประโยชน์ในทาง
ทะเบียนราษฎรเท่านั้นไม่ก่อให้เกิดสิทธิใด ๆ ทั้งสิ้น

มติคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. ให้กระทรวงมหาดไทย (สำนักทะเบียนกลาง) รับไปดำเนินการเพิ่มเติมข้อความ
ในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านชั่วคราวเพื่อให้มีความหมายทำนองว่า ทะเบียนบ้านชั่วคราว “เป็นเอกสาร
เพื่อตรวจสอบทางทะเบียนเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใด ๆ ในที่ดิน” เพื่อให้ผู้ได้รับทะเบียนบ้านชั่วคราว
เข้าใจถึงสิทธิและฐานะของตนเอง ตลอดจนหน่วยงานของรัฐที่จะให้บริการจะได้พิจารณาใช้ดุลยพินิจ
ให้เหมาะสมต่อไป

๒. ให้ กพร. รับไปพิจารณากำหนดมาตรการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตรวจสอบ และวางมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ ลงมติว่า

๑. อนุมัติและให้ดำเนินการต่อไปได้ตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอ
คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ ทั้ง ๒ ข้อ

๒. คณะรัฐมนตรีเห็นว่า

๒.๑ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ถือเป็นหน้าที่ของ
ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐที่มีที่ดินอยู่ในความครอบครอง จะต้องหมั่นตรวจสอบ
ดูแลที่ดินของตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนดำเนินการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่ เพื่อมิให้เกิดปัญหา
การบุกรุกที่ดินดังกล่าวขึ้น

๒.๒ เพื่อเป็นการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐอีกทางหนึ่ง
ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน
ที่มีผลกระทบหรือเกี่ยวข้องกับที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น น้ำประปา
ไฟฟ้า เป็นต้น ถือเป็นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัดว่า กรณีประชาชนผู้ได้รับทะเบียนบ้านชั่วคราว
มาขออนุญาตใช้บริการต่าง ๆ ดังกล่าว จะอนุญาตได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร
จากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐที่ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่บ้านในทะเบียนบ้าน
ชั่วคราวนั้น ๆ ตั้งอยู่ โดยให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมตินี้เป็นต้นไป

จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการและ
หน่วยงานในสังกัดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรศักดิ์ อุวรรณโณ)

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี รักษาการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๘- ๙

๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๕

(D004/C/นว)

รองเลขาธิการ ๘๒.18 ๒๕.9.2546
ผอ. 3-1 15/4/46
พร.ผอ. 3-1 15/4/46
ท.น.ผ. 3-1 15/4/46
ท.น.ง. 3-1 15/4/46
ท.น.ท. 3-1 15/4/46
ท.น.ท.ท. 3-1 15/4/46